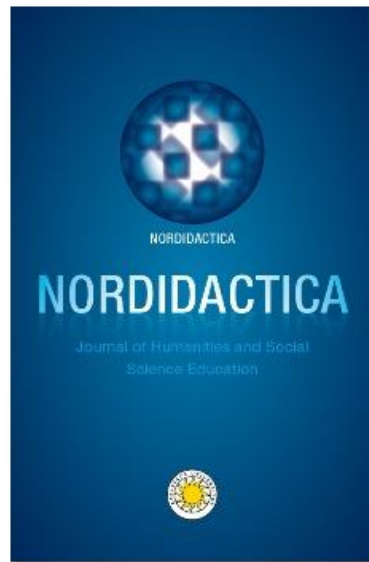

Editorial Nordidactica 2019:4

**Kjerneelementer og store ideer/Core Elements
and Big Ideas**

Roar Madsen & Camilla Stabel Jørgensen

Nordidactica

- Journal of Humanities and Social Science Education

2019:4

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Nordidactica 2019:4

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Editorial Nordidactica 2019:4

Kjerneelementer og store ideer/Core Elements and Big Ideas

Roar Madsen & Camilla Stabel Jørgensen

Det fjerde nummeret av Nordidactica 2019 er et temanummer med fokus på kjerneelementer og Store Ideer. Det inneholder seks bidrag: fire vitenskapelige artikler og to faglig-personlige kommentarartikler («position papers»). Bare én av artiklene er skrevet på norsk: At de øvrige tekstene er skrevet på engelsk henger sammen med at de er basert på bidrag som ble presentert under NCRE (Nordic Conference of Religious Education) 2019 der temaet var «Core elements and big ideas for religious education», arrangert ved NTNU 10.-14. juni 2019. De vitenskapelige artiklene har til sammen seks forfattere; fire kvinner og to menn med tilhørighet til institusjoner i Danmark, England og Norge. De to faglig-personlige kommentarartiklene er skrevet av en kvinne og en mann, begge med tilhørighet i England.

At tre av artiklene og begge «position papers» har NCRE som bakgrunn, innebærer også at det er en overvekt av tekster knyttet til religions- og livssynsfaget i dette nummeret. Det norskspråklige bidraget, som ikke har bakgrunn i konferansen, dreier seg om geografididaktikk. Mens to av de vitenskapelige artiklene (Sando og Andersen & Sigurdsson) tematiserer hva som er eller bør inngå som religions- og livssynsfaglige kjerneelement, forholder alle de øvrige bidragene seg eksplisitt til tenkning om Store Ideer inspirert av Wiggins og McTighe (2005). Undervisning basert på dette idegrunnlaget er fortsatt mest utbredt i engelskspråklige kontekster, selv om de relaterte fenomenene «baklengs planlegging» (som i Staurseths empiri) eller i det minste «vurdering for læring» (Assessment for Learning) har blitt en del av det pedagogiske vokabularet i alle de Nordiske land.

Siden spørsmålet om hvilke kriterier som skal legges til grunn for valg av fokus og utvalg av stoff til undervisning antagelig vil være aktuelt også i 2020 og årene som følger, tør vi la invitasjonen fra callen stå ved lag – i den forstand at vi fortsatt ønsker artikler som tematiserer Store Ideer og kjerneelementer velkommen til åpne numre. Og, som i dette nummeret, kan Ideene og elementene både ligge i empirien, til grunn for analysen og/eller gjøres til utgangspunkt for en drøfting.

Felles for alle bidragene i dette nummeret er at de forholder seg til kjerneelementer eller Store Ideer på den ene eller andre måten. Vi håper leserne vil finne både inspirasjon og oppmuntring til egen utforskning av ideer og muligheter knyttet til kjerneelement og/eller Store Ideer, men også næring til kritisk refleksjon over idégrunnlaget.

Rob Freathy & Helen John (University of Exeter) har skrevet artikkelen “Worldviews and Big Ideas: A Way Forward for Religious Education?”. De tar utgangspunkt i rapporten fra Commission on Religion Education (CoRE 2018) og retter oppmerksomheten mot forslaget om å endre navnet på faget i England og Wales fra

Religious Education (RE) til Religion and Worldviews (RW). Basert på dette drøfter de begrepet 'worldview' og utfordringer knyttet til at betydningen av begrepet er flytende og omstridt – en drøfting som ikke er fremmed for religionsdidaktikere i de skandinaviske landene/skandinaviskspråklige religionsdidaktikere. Freathy og John drøfter også utfordringene knyttet til å fastsette kriterier for å velge ut livssyn som skal tematiseres i læreplan og undervisning. I artikkelen diskuterer forfatterne også CoRE-rapportens anbefalinger om at undervisningen i religions- og livssynsfaget bør bli mer flerfaglig, rikere på metoder og erfaringsdrevet. Forfatterne mener dette best kan oppnås gjennom å la undervisningen i skoler og ved universiteter ligne mer på hverandre gjennom et fokus på Store Ideer om studiet av religion(er) og livssyn.

Hanne Egenæs Staurseth (Universitetet i Stavanger) har skrevet artikkelen «Hvordan har didaktiske dilemma i undervisningsplanlegging konsekvenser for literacy-praksis? – et eksempel fra et geografifemne i ungdomsskolens samfunnsfag». Her undersøker hun dilemmaer knyttet til planlegging og gjennomføring av undervisning gjennom analyser av en lærers planer, observasjoner av den gjennomførte undervisningen og intervjuer der læreren reflekterer over den gjennomførte undervisningen. Læreren har planlagt «baklengs», gjennom å formulere de Store Ideene det er meningen at elevene skal få grep om gjennom undervisningsforløpet, og hva som skal ligge til grunn for å vurdere i hvilken grad den enkelte elev lykkes med det. Staurseth identifiserer og analyserer dilemmaer læreren støter på, og løsningene som velges.

Svein Sando (Dronning Mauds Minne Høgskole) har skrevet artikkelen “Digital ethical Bildung as a proactive educational approach against cyberbullying, with Aristotle, Løgstrup and Barad as sources for a philosophical framework”. Etikk inngår som et av kjerneelementene i førskolelærerutdanningen i Norge, og i denne artikkelen går Sando inn på nettmobbing fra et etikkfaglig perspektiv. Han bygger på Aristoteles' fronesis-konsept, Løgstrups ontologiske etikk og Barads agentiale realisme og drøfter begrepet digital etisk danning og muligheter for å håndtere nettmobbing proaktivt.

Kirsten Margrethe Andersen & Lakshmi Sigurdsson har skrevet artikkelen “Qualifying didactic reflection in religious education through a model for religious competence”. Artikkelen bygger på et aksjonsforskningsprosjekt som involverte fire lærere i den danske skolens religions- og livssynsfag og fire prester som ledet konfirmasjonsundervisning. Både lærere og prester ønsket å bidra til ungdommenes religiøse myndighet – forstått som deres evne til å benytte sin fornuft og dømmekraft til å ta stilling i forhold som angår religion og trosvalg. Som et ledd i prosjektet ble det utviklet en modell for å utvikle analytiske tilnærminger til religions- og livssynsdidaktikk som søker å fremme elevenes selvstendighet, religiøse kompetanse og dømmekraft. I artikkelen gjør de rede for aksjonsforskningsprosjektet og viser hvordan modellen (som overskriften viser til) ble utviklet. De diskuterer også hvordan den kan benyttes i lærerutdanning som støtte for teoretisk og forskningsbasert refleksjon over planlagt eller erfart praksis for å synliggjøre om praksisen vil eller har fremmet religiøs myndighet.

Denise Cush (emeritus Bath Spa University) har skrevet den faglig-personlige kommentarartikkelen (position paper) “Barbara Wintersgill’s Big Ideas for Religious

Education and the National Entitlement to the Study of Religions and Worldviews in England. Some reflections on a Big Ideas approach to curriculum planning in an English context from a participant in both projects”. Her presenterer hun tenkningen som ligger til grunn for de seks Store Ideene for religions- og livssynsfaget som presenteres i Wintersgill 2017. De angår hvordan man kan avgjøre hva som er viktigst å undervise om i faget, og bygger på Wiggins og McTighe sitt arbeid med Store Ideer og på arbeid med å tilpasse Wiggins og McTighe sine ideer til naturfag. Disse Store Ideene dreier seg om hvordan det kan argumenteres for valg av fokus og rekkefølge på innhold i undervisning. Cush diskuterer også forslag om at det er behov for flere Store Ideer om metodiske tilnærminger og om epistemologi, samt om opphav til og formål med religion. Hun drøfter også begrepet dybdelæring og advarer mot å forstå ønsket om dybdelæring som et klarsignal for å snevre inn omfanget av religiøse og livssynsmessige tradisjoner som er aktuelle å tematisere i undervisning – snarere tvert imot mener hun dybdelæring kan åpne for å trekke veksler på et enda større mangfold av tradisjoner enn tidligere.

Robert Jackson (emeritus University of Warwick) har skrevet den faglig-personlige kommentarartikkelen (position paper) «Human Rights: A Core Element or Big Idea for RE?». Han gir en oversikt over sentrale argumenter for å undervise om religioner og livssyn som del av elevers grunnutdanning. Han gjør også rede for en rekke initiativ han har vært involvert i for å fremme slik undervisning. Og han drøfter spørsmålet i tittelen – om menneskerettigheter er et kjerneelement eller en Stor Ide for religions- og livssynsfaget. Han anser det som aktuelt å tematisere menneskerettigheter i tilknytning til flere av de seks Store Ideene presentert av Wintersgill 2017, men påpeker også at menneskerettigheter ikke i seg selv er en av disse seks Store Ideene. Han vil heller ikke hevde at menneskerettighetene er religions- og livssynsfagets eneste kjerneelement, men at de både kan ansees som ett av flere kjerneelement, og at ivaretagelse av menneskerettighetene er en forutsetning for det inkluderende religions- og livssynsfaget han mener bør være det elever og lærere med ulike bakgrunn får delta i.

Referanser

Wiggins, G., and J. McTighe. 1998. *Understanding by Design*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Wintersgill, B., ed. 2017. *Big Ideas for Religious Education*. Exeter: University of Exeter.